

ועדה לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

ז' אלול, תשע"א
5 ספטמבר, 2011

בעניין:

ד"ר בועז לב, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, באמצעות באת כוחו עו"ד שרה שרלב,
התובעת הראשית, הלשכה המשפטית, משרד הבריאות, ירושלים

הקובל

- נגד -

ד"ר דב דיקר, רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED]
[REDACTED], באמצעות בא כוחו עו"ד יהושע רוזניק, עו"ד ג'ק חן, עו"ד ינון סרטל

הנקבל

דין וחשבון לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

1. הקובלנה

ביום 24.12.2009 הגיש ד"ר בועז לב, המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, קובלנה נגד ד"ר דב דיקר, רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED] (להלן - הנקבל), מכוח האמור בסעיף 41(1) ו-41(5) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976 (להלן הפקודה), בגין התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה והרשעתו על ידי בית המשפט השלום בפתח תקווה בעבירות פליליות של זיוף בידי עובד ציבור בכוונה לקבל דבר במרמה, שימוש במסמך מזויף, קבלת דבר במרמה ומרמה והפרת אמונים.

ביום 20.6.2010 הוגשה קבלנה מתוקנת, בעקבות פסק דינו של בית המשפט המחוזי שקבל ערעורו של הקובל והפחית את עונש המאסר שגזר בית משפט השלום ממאסר בפועל של 8 חודשים למאסר בפועל של 6 חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות.

2. הוועדה

שר הבריאות מינה אותנו להיות וועדה שתדון בקובלנה (להלן - הוועדה). הוועדה קיימה שני דיונים בימים 13.1.2011 ו-1.9.2011 והופיעו בפניה עוה"ד שרה שרלב, ב"כ הקובל, הנקבל ועוה"ד יהושע רוזניק, ג'ק חן וינון סרטל בשם הנקבל.

ברקע האירועים נשוא קובלנה זו- מאמר שלא התקבל לפרסום, על ניסוי שלא בוצע.

וכך השתלשלו האירועים (כפי שתוארו בכתב האישום שהוגש נגד הנקבל, וגם בפנינו) וזאת בעת שהנקבל היה מנהל היחידה לאשפוז יום נשים בקמפוס בלינסון, מ"מ מנהל יחידת נשים בבית חולים השרון, פרופסור וראש החוג לגינקולוגיה ומיילדות באוניברסיטת תל אביב, ואף יו"ר ועדת הלסינקי של מרכז רפואי רבין ומרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל:

תחילתם בפניית הנקבל בסוף שנת 2003 לפרופ' שלו, רופא בכיר במרכז רפואי רבין ופרופסור באוניברסיטת תל אביב, במטרה שזה יכתוב מאמר על ניסוי אשר הנקבל טען כי ערך בנושא "יעילות הטיפול בסלין בזמן לפרוסקופיה לשחזור טפולות בתסביב", שהוא שיטת טיפול חדשנית בנשים הסובלות מתסביב של השחלה. הנקבל הציג בפני פרופ' שלו כי יש בידו את תוצאות הניסוי, על אף שניסוי כזה לא נערך מעולם. פרופ' שלו הסכים להצעה, כתב את המאמר תוך שהוא נעזר ברופא נשים נוסף מבלינסון ד"ר קריסי, ובן סוכס ביניהם כי שמו של פרופ' שלו, פרופ' פלדברג, שהיה באותה עת מנהל מחלקת נשים בבלינסון, ושמו של ד"ר קריסי יופיעו ברשימת עורכי המחקר. הנקבל עבר על טיוטת המאמר תוך כתיבתו ואף תיקון אותה. בחודש אפריל 2004 נשלח המאמר לכתב עת בקליפורניה, אך נדחה בחודש מאי של אותה שנה. בהמשך לכך נשלח המאמר לפרסום לד"ר קורסון עורכו של בכתב עת אחר בקליפורניה, וזה פנה במהלך החודשים מאי-יוני 2004 לפרופ' ציון בן רפאל על מנת שישמש סוקר למאמר, וביום 8.6.2004 נתקבלה תשובתו של קורסון הדוחה את קבלת המאמר תוך פירוט מספר הסתייגויות. בקשת פרופ' שלו מהנקבל לקבל התייחסות על מנת להשיב לקורסון נענתה במילים "חבל על המאמץ" ולפי בקשתו נשלח המאמר לפרסום בכתב עת נוסף באוניברסיטת אוקספורד, ונדחה אף שם.

בתחילת חודש יולי 2004, בעקבות שיחת קורסון עם פרופ' בן רפאל, פנה קורסון לדיקן הפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל אביב, פרופ' ליכטנברג, והעלה חשש לגבי מספר המקרים של תסביב השחלה שתוארו במאמר, ובעקבות כך מינה פרופ' ליכטנברג ועדה של שלושה פרופסורים מתחום הגינקולוגיה, שבראשה פרופ' לסינג, כדי שתבדוק את הסבירות שמספר נשים כה רב יסבול מן התופעה שנבחנה במאמר בתקופת הזמן שתוארה שם.

הועדה פנתה לנקבל ובקשה ממנו שיעביר לדיה דו"ח מארכיון מרכז רבין שיפרט את מספר הפרוסקופיות שבוצעו בנשים אשר סבלו מן הבעיה בתקופה המצוינת במאמר. הנקבל זייף מסמך שכותבתו "פירוט הפרוסקופיות בין השנים 1996-2003 במרכז לרפואת נשים קמפוס בלינסון, מרכז רפואי רבין", שבו רשם נתונים הנחזים לשקף את מספר הנשים שעברו לפרוסקופיות במרכז רבין, ובתחתיתו זייף את חתימתה של מנהלת המחלקה לרישום ומידע רפואי ברבין, כך שנחזה כאילו היא אספה את הנתונים המופיעים במסמך ואישרה אותם בחתימתה, כל זאת ללא ידיעתה על קיום המסמך. את המסמך המזויף מסר הנקבל ביום 11.8.2004 לועדה לעיל, ועל בסיסה הגישה הועדה ביום 23.8.2004 את מסקנותיה ובהן דחתה האשמות נגד הנקבל.

ביום 20.8.2004 שלח פרופ' בן רפאל מכתב תלונה לפרופ' רכס, בתפקידו כיו"ר הלשכה לאתיקה של החסתדרות הרפואית בישראל, לפיה יש מקום לחשד כי מדובר בנסוי פיקטיבי. במסגרת הבדיקה פנה פרופ' רכס לנקבל ובקש התייחסותו, וזה השיב לו ביום 1.12.2004 כי החל מחודש אוגוסט 2000 ערך הניסוי עם הרופאים ששמותיהם הופיעו במאמר, כי קבל אישור לכך מועדת הלסינקי וכי כל הנתונים שבמאמר אמיתיים לחלוטין והתלונה מופרכת. כתוצאה מכך, עצר פרופ' רכס את תהליך בדיקת התלונה בלשכה לאתיקה.

בתאריך 8.9.2004 בעת שהעיד הנקבל בבית הדין לעבודה במסגרת הליך שעיינו סכסוך עבודה שהתגלה במחלקת נשים במרכז רפואי רבין, העלה הנקבל מיוזמתו את נושא המאמר, והעיד כי ביצע את הניסוי עם הרופאים הנוספים ששםם הוזכר במאמר, כי קבל את אישור ועדת הלסינקי, החתים את הנשים על טופסי הסכמה להשתתף בניסוי, וכי הטיפול נשוא המאמר הוא חדשני ותוצאותיו אמת, ואף הגיש לתמיכה את דו"ח הועדה בראשות פרופ' לסינג לעיל. הנקבל לא סיים עדותו בסופו של דבר.

בהמשך לכך ככל הנראה, במטרה להציג מצג כי בוצע הניסוי ונתקבלו כל האישורים וההסכמות הדרושים עשה הנקבל אלה -

- זייף 34 טפסים שכותרתם "טופס הסכמה מדעת לביצוע הניסוי", בכך שזייף את חתימת הנשים המטופלות כך שנחזה כאילו נתנו הסכמתן לקחת חלק בניסוי;

- זייף על גבי אותם טפסים גם חתימות רופאים שכביכול החתימו את הנשים על הטפסים וכן תאריכים הנחזים להיות תאריכי ביצוע הניסוי הפיקטיבי;

- זייף אישור ועדת הלסינקי שניתנה בעבר לניסוי אחר בנושא אחר ("מחקר אקראי כפול סמיות בקרת אינבו לבדיקת היעילות של ואלציקלוויר במניעת העברת נגיף ההרפס (HSV) בקרב בני זוג הטרוסקסואלים), שלא בוצע, כאילו ניתן לניסוי הפיקטיבי נשוא המאמר;

- זייף אישור משרד הבריאות לניסוי ההרפס לעיל שמספרו 2266 כאילו ניתן לניסוי הפיקטיבי נשוא המאמר;

- זייף את חתימת מנהל מרכז רבין וסגנו למחקר לעיל לביצוע ניסוי ההרפס לעיל כאילו ניתן לניסוי הפיקטיבי נשוא המאמר;

- זייף שני אישורים הנחזים להיות אישורים להארכת משך הניסוי הפיקטיבי;

- ניצל מעמדו כיו"ר ועדת הלסינקי וזייף את רישום הניסוי ביומן ועדת הלסינקי, בכך שהורה למזכירת הוועדה ביום 14.12.2004 לרשום את שמו של הניסוי הפיקטיבי במקום ניסוי 2266 לעיל, שאושר;

- ערך 34 טפסים שכותרתם "הצהרת רופא" ובהן הצהיר בכזב כי מסר לכל משתתפות הניסוי הסבר על הניסוי ווידא הסכמתן;

- החליף מסמכים שהיו בתיק מחקר ההרפס מס' 2266 בחלק מן המסמכים שזייף וערך כאמור לעיל.

בגין המעשים לעיל הוגש נגד הנקבל כתב אישום בבית משפט השלום בפתח תקווה בת"פ 1424-07-09 שבו הואשם הנקבל בעבירות אילו:

- זיוף בידי עובד ציבור בכוונה לקבל דבר - עבירה לפי סעיף 421 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

- שימוש במסמך מזויף- עבירה לפי סעיף 420 לחוק העונשין;

- קבלת דבר במרמה- עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין;

- מרמה והפרת אמונים- עבירה לפי סעיף 284 לחוק העונשין.

וכך נאמר בסיפא לכתב האישום:

"בכל מעשיו המפורטים לעיל, עשה הנאשם בהיותו עובד ציבור מעשים של הפרת אמונים הפוגעים בציבור תוך יצירת סיכון לפגיעה באמינות מחקרים רפואיים בעיני הציבור בארץ ובעולם, פגיעה באמון הציבור ברפואה ובעוסקים בה ופגיעה בתדמית ציבור הרופאים בישראל בקרב קהיליית הרופאים הבין לאומית והכול במטרה להאדיר את המוניטין המקצועי שלו".

המדינה והנקבל הגיעו להסדר טיעון, במסגרתו הודה הנקבל בעובדות, הואשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, והוסכם על עונש של 4 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, מאסר על תנאי וקנס לפי שיקול דעת בית המשפט.

הנקבל אמנם הורשע כאמור, אך בית המשפט החליט כי הענישה בהסדר הטיעון הינה סלחנית, ורכיב המאסר בפועל עליו הוסכם בין הצדדים נדחה על ידי בית המשפט, שהטיל, בנוסף למאסר על תנאי וקנס, מאסר בפועל לתקופה של 8 חודשים.

ערעור של הנקבל, אליו למעשה הצטרפה המדינה, התקבל בחלקו על ידי בית המשפט המחוזי. בית המשפט המחוזי ראה עין בעין עם בית משפט השלום את חומרת מעשיו של הנקבל והצדיק אי כיבוד הסדר הטיעון על ידי בית המשפט קמא, אך קבע כי עונש המאסר בפועל שהוטל מצדיק התערבותו. לפיכך, לא בלי היסוס, ומתוך התחשבות בכלל שביט משפט שאינו מכבד הסדר טיעון לא יסטה ממנו סטיה ניכרת, ובכלל לפיה ערכאת ערעור שמחמירה בעונש לא תמצא את הדין ולא תטיל את העונש שלדעת ערכאת הערעור היה מן הראוי להטיל- קבע כי עונשו של הנקבל יהיה עונש מאסר של 6 חודשים בפועל שירוצה בעבודות שירות.

בעת הדיון שהתקיים בפנינו ביום 13.1.2011 הודה הנקבל בקובלנה המתוקנת, ובאי כוח שני הצדדים טענו לעניין אמצעי המשמעת שיש לנקוט בגין עבירות המשמעת, טענות שהושלמו קצרה בבדין הנוסף ביום 1.9.2011.

באת כוח הקובל, הבהירה כבר בראשית דבריה, כי בכוונתה, לאור חומרת העבירה של הנקבל, לדרוש מן הוועדה להמליץ בפני שר הבריאות על ביטול רשיונו של הנקבל. גבי שרלב פרטה בפנינו את השתלשלות העניינים נשוא הקובלנה, תוך שהיא מציינת כי הנקבל בחר לעשות את אשר עשה- משלוח לפרסום של מאמר שאינו מבוסס על מחקר, מנימוקיו הוא, תוך שהוא משקר ומערב רופאים אחרים. מכאן, נטען, החלה מסכת של שקרים וזיופים רבת היקף, הפוגעת גם ברופאים וגופים אחרים שנתבקשו לבדוק את הטענות כנגד המאמר, הן בועדת בדיקה של אוניברסיטת תל אביב והן בועדת האתיקה של הר"י, וכל זאת כפי שנאמר בכתב האישום בו הודה הנקבל- במטרה להאדיר את המוניטין המקצועי שלו. לטענת ב"כ הקובל יש לקחת בחשבון לעניין הפן המשמעתי את חומרת העבירות שביצע הנקבל ובעיקר את האינטרס הציבורי, את ההרתעה הכללית, הצורך בשמירה על כבוד המקצוע ועל אמון הציבור במקצוע, כאשר יש לקחת בחשבון את המסר שיועבר לציבור, חולים ואנשי מקצוע, בישראל ומחוצה לה כאחד, בהתחשב בכך שהתנהגותו של הנקבל יש בה משום פגיעה בתדמית הרפואה והאוניברסיטות בישראל. לגישתה יש להתייחס לשיקולים אישיים בעניינו של הנקבל כדבר משני אם בכלל, ועל כן במקרה זה אין מנוס מנקיטה באמצעי משמעת של ביטול רישיון. באת כוח הקובל לא הביאה בפנינו כל תקדימים, אלא לגבי השיקולים שעל הועדה להביא בחשבון לעניין האינטרס הציבורי והמסר שיש להעביר לציבור, ולמעט מאמר קצר משנת 1995 ככל הנראה מעיתון רפואי בדבר הרשעת רופא בריטי בשל התנהגות לא הולמת בגין טענה שקרית על ביצוע ניתוח חלוצי, ואשר רישומו נמחק (struck off), אך בלי שהוגשה לנו ההחלטה, ומבלי שנדע את פרטי המעשה, מה הדין החל בבריטניה ומה פשר המחיקה דן (האם ביטול רישיון או התלייתו). לדבריה, החשיבות במקרה הנדון הוא שיש לקבוע סטנדרטים לתגובה משמעתית במקרים כגון זה, בו רופא בכיר שצריך לתת דוגמה לרופאים צעירים, מנצל את מעמדו כדי לבצע את מעשי הזיוף הרבים, שפגעו בשם הטוב של הרפואה בארץ ובעולם.

ב"כ הנקבל טען בראשית דבריו, כי אמצעי המשמעת שמבקשת ב"כ הקובל היא הסנקציה הטרמינלית לרופא, "הוצאה להורג" מקצועית, וזו דרישה לא ראויה ולא מידתית. הוא אף הביע בתחילת דבריו את תמיהתו על שלא הובאו תקדימים לדרישה להטיל אמצעי משמעת של ביטול רישיון, באמרו כי יש להניח תשתית עובדתית לטענתה בעניין העונש. לטענתו, יש זיקה, אפילו חזקה, בין הליך פלילי להליך משמעתי, שהוא פן אחר של הענישה הפלילית, ולא יתכן שיהיה פער כה גדול בין עמדת המדינה בהליך הפלילי, שהוא לדבריו הקשה יותר, לבין העמדה בהליך המשמעתי. לעניין זה פרט עו"ד רוניק את עמדת המדינה הן בהסדר הטיעון בבית משפט השלום והן בעת הערעור בבית המשפט המחוזי, שבו עמדת נציגת המדינה, כמופיע בפרוטוקול הדיון, היתה שבית משפט השלום שגה שגיאות שמצדיקות התערבות ערכאת הערעור, כאשר לדבריה יש דרגות של כישלונות של רופאים, ודרגת הכישלון במקרהו של הנקבל ביחס לכישלונות אחרים של רופאים- "הכישלון הזה ראינו אותו כאחר" ולכן הסכימה המדינה לעונש של מאסר בעבודות שירות ולא עונש מאסר בפועל. ב"כ הנקבל גם ציין, כי בעת הדיון בערעור ציינה באת כוח המדינה, כי לא היו בידיה חוות דעת של מומחים התומכים במסקנת בית משפט השלום, בדבר נזק פוטנציאלי לחולות עקב מעשיו של הנקבל.

לטענת ב"כ הנקבל, יש מקרים בהם אנשים נורמטיביים נכשלים, נקלעים למדרון חלקלק עד לנפילתם. הנקבל לא המציא המצאה שרלטנית. אמנם לא היה ניסוי, אך המאמר התבסס על פרוצדורות שבוצעו, והדבר הובן על ידי פרקליטות המדינה בהליך הפלילי (לא היה אישום פלילי לגבי עצם כתיבת המאמר).

לדבריו האינטרס הציבורי אינו מצדיק ביטול הרשיון לעסוק ברפואה, אין מסוכנות, לא מדובר בזניחת חולה למשל, וההיבט הציבורי מוצה עד תום- הנקבל התפטר מעבודתו כמנהל יחידת יום, עזב את המוסד בו עבד שנים ללא זכויות סוציאליות (למעט כספים שהוא עצמו צבר), בתחום האקדמי- נשללה ממנו דרגת הפרופסור והוא הודח מן החוג למיילדות וגניקולוגיה שעמד בראשו

באוניברסיטת תל אביב, ובצד זאת הפרסום הרב שניתן למקרה הוריד אותו ואת משפחתו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. הנקבל הכיר מיד במעשיו, הודה והביע חרטה. הוא נקלע לסיטואציה בעייתית ושגה, גרם לאכזבה קשה לו ולמשפחתו, חבריו והמעגל המקצועי התרחקו ממנו, אף מוסד ציבורי כנראה לא יעסיקו, מי שמגיע אליו כיום לבית החולים הפרטי בו הוא עובד יש לו אמון בנקבל, ובביטול רשיונו אין כל ערך מוסף לאמון הציבור. נקודת האור היחידה שנשארה בחייו של הנקבל היא עיסוקו במקצוע, שהוא מקור פרנסתו (הנקבל בן 60). לא מדובר בצורך בהרתעה, שכן לא מדובר ב"מכת מדינה", מעשה שיש וחוזרים עליו, ומבחינה אישית וודאי שאין צורך בהרתעה. מדובר באירועים משנת 2004, ברופא שעשה למען הקהילה, למען בטחון ישראל, סייע רבות לנשים שזקוקות לו, ויהיה זה לא יהיה זה מידתי ובבחינת פגיעה בציבור או רשיונו יינטל אף לתקופה קצרה.

לתמיכת דבריו הגיש ב"כ הנקבל מספר תקדימים, בהם לא בוטלו רישיונות של רופאים שהורשעו בעבירות זיוף ואחרות, וכן מכתבי הוקרה רבים.

בעת הדיון ביום 1.9.2011 העיד בפנינו פרופ' משיח, מי שהיה מנהל אגף למיילדות וגניקולוגיה בבית החולים תל השומר, ומבכירי רפואת הנשים בישראל, אשר סיפר כי הכיר את הנקבל מגיל צעיר ביותר, והכירו גם בהתפתחותו הרפואית, שהית המטאורית. פרופ' משיח החמיא לנקבל על חריצותו, שקדנותו, השקעתו, זיקתו למדע, ויכולותיו המעשיות כרופא. הוא ציין את חדשנותו של הנקבל בתחום שהיה בזמנו מתפתח (לפרוסקופיה), והחלק שנטל בועדות, כנסים וניירות עמדה, ואמר כי חזה לנקבל עתיד מזהיר. אף שלא נכנס לגופם של האירועים נשוא הקובלנה, שלדברי פרופ' משיח לא היה ממש מודע להם, למעט פרסומים באמצעי התקשורת ובשמועות, שלא התאימו לאישיות הנקבל כפי שהכירו, הוא ציין כי המצב במחלקה בבית החולים בלינסון היה של קן צרעות, וכדי להישרד היו צריכים לעשות מעקפים.

בהמשך פנה ד"ר דיקר עצמו אל הועדה, והביע חרטה רבה על מעשיו, על הפגיעה שפגע במשפחתו, בחבריו, במקצוע הרפואה, ובעצמו. המחר ששילם עבור מעשיו היה לדבריו עצום ורב. הוא לקח אחריות למעשיו, התפטר מתפקידיו הרבים, איבד את מעמדו, לא תבע ולא קיבל זכויות כספיות רבות, נחסמה העסקתו על ידי כל המערכת הרפואית הציבורית, והפרסום שנעשה באמצעי התקשורת השונים למעשיו היה רב מאוד. הוא ציין את הסבל הגדול שהוא עובר תקופה של שבע שנים, מבלי שהוא תרם להתמשכות ההליכים, את ההליך הפלילי והעונש שהושת עליו. הנקבל ציין את חיותו מפרנס יחיד, שאין לו פנסיה ולא נותרו לו חסכוניות, אשר רפואה היא דרך חיים עבורו ומה שהוא יודע לעשות, ואם ישלל רישיונו ייכרת מטה לחמו, ולכן הוא מבקש מן הועדה לאפשר לו לעבוד במקצועו.

בתום הדיון בקש עו"ד רוזניק, כי אם בקשתו שלא ליטול את רישיונו של הנקבל לא תתקבל, ויוחלט על התליה גם לזמן קצר, כי אז בשל טיפולים מתוכננים על ידי הנקבל, גם של מטופלות מחו"ל, יש מקום להמליץ על עיכוב ביצוע הסנקציה לפחות לששה חדשים. עו"ד שרלב לא התנגדה לכך בנסיבות העניין.

5. החלטת הועדה

"מאיגרא רמא לבירא עמיקתא". הביטוי בו עשה שימוש ב"כ הנקבל מתאר בקליפת אגוז את אשר ארע לנקבל, אשר בשיא הצלחתו המקצועית, במעמד בכיר מאד הן בצד הקליני והן בצד האקדמי, כרה בור לעצמו, ונפל בו. איש לא גרם לכך, איש לא תרם לכך, היוזמה והאחריות כולן שלו. הכול, כפי שנאמר בכתב האישום וכפי שהודה הנקבל בבית המשפט, כדי להאדיר את המוניטין המקצועי שלו ותוך התעלמות מהפגיעה שגרמו מעשיו לתדמית מקצוע הרפואה וכבודו ולאמון הציבור בו, ולמעמד המחקר הרפואי בארץ ובעולם.

לא מדובר במי שנקלע שלא מרצונו או מצא עצמו מעורב בסיטואציה שעליו להרחיק עצמו ממנה, אלא במי שזים מחלך - פרסום מאמר על ניסוי שלא התקיים, ומשעלו חשדות והקרע החלה בוערת תחת רגליו, נקט בדרכים פסולות כדי לחפות על כך.

לא מדובר במעידה חד פעמית, אלא במסכת מורכבת, רצופה ומתוכננת של מעשים (אם כי כולה נועדה לאותה מטרה - חיפוי על אי קיומו של הניסוי).

לא זו אף זו, מדובר במי שבמעשיו גם התעלם מן הנוק שהוא עלול לגרום לחבריו למקצוע שמצאו

עצמם מעורבים בדרך זו או אחרת בפרשה, ואשר בפניהם הציג מידע שקרי ומסמכים מזוייפים עליהם הם הסתמכו בהאמינם לנקבל.

אין ספק שבהתנהגותו גרם הנקבל פגיעה בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הרפואה, ובעיקר באמון שהוא מרכיב חיוני בתפקידו של רופא, במקצוע שדיווח אמת הוא מאושייתו, הגם שהפגיעה היא בצד המחקרי ולא בצד הקליני.

לכך התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט (6) 357) בדברי השופטת פרוקציה בעמ' 364 :

"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחיים גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישורן על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, אף אם באלה יש כדי להשפיע על מידת עונשו בהליך הפלילי.

כדברי השופטת חיות בעניין ליביו לאור לעיל בעמ' 362 :

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעותיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים...לפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעבריו המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל....."

וכדברי השופטת פרוקציה בהמשך :

" כן מוסכמת עלי הגישה שלפיה האינטרס הציבורי מחייב הגנה תקיפה על טוהר מידות בתחום העיסוק ברפואה".

וכך, לא בכדי, תנאי לזכאות לקבל רשיון לעסוק ברפואה, הוא שעל האדם להיות "אדם הגון" (סעיף 4(א)(1) לפקודת הרופאים).

הנקבל ער לחומרת מעשיו. כפי שהודה במעשיו בהליך הפלילי שננקט נגדו, הוא הודה בקובלנה בפנינו, קרי בין היתר בכך שהתנהגותו היא התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה, והביע חרטה רבה על מעשיו.

הנקבל שילם מחיר כבד על מעשיו, הן במישור המקצועי והן במישור הפלילי, החברתי והאיש. כיום, כשהוא כבן 60, לאחר קריירה ארוכה ומוצלחת בתחום הציבורי והאקדמי, הוא עוסק במקצועו במסגרת פרטית בלבד, שהיא מקור פרנסתו היחיד, לאחר שאיבד זכויות סוציאליות בגין עיסוקיו בעבר, אין לו פנסיה ואין לו חסכוניות, וכדבריו הוא המפרנס היחיד של משפחתו. הנקבל זכה וגם כיום זוכה להערכה רבה על טיפולו המסור ויחסו המיוחד לחולות שטיפולו גם בימים אלה, וכפי שעולה מעדותו בפנינו של פרופ משיח, מי שהיה מנהל אגף למיילדות וגניקולוגיה בבית החולים תל השומר, ומבכירי רפואת הנשים בישראל, כמו גם מעדותו של פרופ אריה הרמן, מנהלת מחלקת נשים ויולדות במרכז רפואי אסף הרופא מיום 11.10.09 שהוצגה לבית משפט השלום בהליך הפלילי והוגשה גם לנו, רבה תרומתו של הנקבל בתחום הרפואי בו התמחה וקידומו, וביכולותיו לסייע לנשים רבות גם כיום.

נציין גם, כי חלפו כשבע שנים מאז האירועים נשוא הקובלנה, שבמהלכן עבר הנקבל הליך פלילי וחוסר וודאות נמשך לגבי עתידו המקצועי.

השאלה שבפנינו היא, איפוא, מהו מה המשקל שיש לתת לשיקולים האישיים לעומת אינטרס הציבור בשמירה על כבודו של מקצוע הרפואה ואמון הציבור בו בנסיבות מקרה זה.

כאמור לעיל, ב"כ הקובל סבורה, כי לאור חומרת מעשיו של הנקבל, על הוועדה להמליץ בפני שר הבריאות לבטל את רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה. כפי שנכתב לעיל, היא לא הביאה בפנינו תקדימים על ביטול רשיון במקרים דומים, למעט מאמר קצר מתוך עיתון רפואי בבריטניה ממנו קשה לנו להסיק מסקנות כלשהן.

ב"כ הנקבל לעומתה טוען, כאמור לעיל, כי אמצעי משמעת של ביטול רשיון לעסוק ברפואה בנסיבות המקרה הנדון הינו לא מידתי, אין לו תקדים בישראל ואינטרס הציבור אינו מבסס במקרה זה את אמצעי משמעת החמור ביותר. כן לטענתו, יש זיקה חזקה בין הליך פלילי להליך משמעתי, ולא יתכן שיהיה פער כה גדול בין עמדת המדינה בהליך הפלילי, שהוא לדבריו הקשה יותר, לבין העמדה בהליך המשמעתי.

אכן, עמדת המדינה העקבית בהליך הפלילי, היתה כי מעשיו של הנקבל, עם כל חומרתם, אינם בדרגת הכשלון החמורה ביותר. יחד עם זאת, לא נוכל לקבל את טענת ב"כ הנקבל לפיו ההיבט הציבורי של המקרה מוצה, ולאור עמדת המדינה בהליך הפלילי, גם בהליך המשמעתי שבפנינו יש לנקוט בגישה מקילה ולא לפגוע ברשיונו של הנקבל.

כפי שנקבע, השיקולים בהליכים משמעתיים שונים מן השיקולים בהליכים פליליים. לכך התייחס בית המשפט העליון בעניין ליבוי לאור לעיל מפי השופטת חיות כהאי לישנא: "כפי שצויין, עוסק פסק הדין בעניין פלוני, בהסדר טיעון שהושג במסגרת הליך פלילי והוא קובע עקרונות לעניין אימוצו ולעניין הסטיה ממנו במקרים ראויים, המקרה שבפנינו, לעומת זאת, עניינו בקובלנה משמעתית לפי פקודת הרופאים, ואין זה מובן מאליו כי יש לגזור גזירה שווה מהתם להכא" (ההדגשה לא במקור), ובהמשך מפי השופטת פרוקצ'יה: "גם לטעמי, אין בהכרח לגזור גזירה מהעקרונות המכוונות את שיקול הדעת השיפוטי לגבי הסדרי טיעון בעניינים פליליים להסדרי טיעון בהליכי משמעת, וזאת בהינתן התכליות המיוחדות כל אחד מהתחומים האמורים, לאור מערכות השיקולים שאינן בהכרח חופפות זו לזו, ונוכח השוני באמצעי הענישה הנהוגים בשתי המערכות".

אמנם תוך התייחסות לנושא הסדרי טיעון נאמרו הדברים, הם יפים להבדל בין המערכות בכללותן.

זאת ועוד, בית המשפט המחוזי כזכור לא אימץ את גישת המדינה באמרו כי "נקיטת ענישה סלחנית כלפי המערער וכלפי המעשים החמורים שביצע עלולה לפגוע באינטרס הציבורי של הוקעה והרתעת רופאים אחרים מלנהוג כפי שנהג המערער..." (סעיף 17 לפסק הדין) לאחר דבריו הקודמים כי "אנו שותפים לדעתו של בית משפט קמא בכל הקשור למעילת המערער באמון שנתן בו הציבור, ובמיוחד הרופאים והחולות שמהמאמר שנכתב על סמך מחקר שלא בוצע היה אמור להציע מרפא לבעיה הגינקולוגית ממנה סבלו" וכי "צדק בימ"ש קמא כשקבע שמעשים כמו שעשה המערער עלולים לפגוע באמון שנותנים חולים ברופאיהם ובאמון שנותנים חולים ורופאים במסמכים שמבוססים על מחקרים אמיתיים" (סעיף 14).

יחד עם זאת, נראה לנו, כי אמצעי משמעת של ביטול רשיון במקרה הנדון, סוטה באופן ניכר מן התקדימים במקרים דומים ועם כל החומרה שאנו רואים במעשיו של הנקבל ועבירות המשמעת שלו, הוא אינו מידתי.

הוצגו בפנינו מטעם הנקבל מספר מקרים של מעילה באמון וזיוף מסמכים, רפואיים ואחרים מהם חמורים מאד (אמנם לא בנוגע למחקרים או ניסויים, וכאמור, הנקבל לא הועמד לדין והקובלנה לא הוגשה, בגין המאמר והניסוי הפיקטיבי);

- ד"ר מיכאל רום וד"ר אלה רום שלאורך זמן בהתנהלות מחושבת ומתוכננת, תוך הפרת אימון אישי ומוסדי, הוציאו נוסח שאלוני בחינות לרופאים זרים המבקשים לקבל רשיון ישראלי והעבירו אותו למספר נבחנים - רישיונותיהם הותלו לשנתיים על ידי שר הבריאות, ותקופת התליית הופחתה על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים בע"ש 334/08 ד"ר רום נ. לשנה;

- ד"ר ספקטור שזיף טופס הסכמה לניתוח - רישיונו הותלה לשלושה חדשים;

- ד"ר קרויטמן שזיף המלצה כדי להשתחרר מחובת עמידה בבחינה לשם קבלת תואר מומחה - רישיונו הותלה לחודש;

- ד"ר זיס שסייע לזיוף שטרי כסף - רישיונו הותלה לששה חדשים;

- ד"ר צ'צקס שנמנע מתשלום מס תקופה ארוכה, כולל זיוף פנקסי חשבונות - רישיונו הותלה לשלושה חדשים;

- ד"ר ריחני שקבל שותד כדי להבטיח את טיפולו, "כאורח חיים מתוכנן היטב" רשיונו הותלה לשנה.

ונוסיף אנו את עניינה של ד"ר גולדברג שזייפה מסמך ובו נתונים של חולה הלוקה כלוקמיה, ככך ששינתה את הנתונים לנתוניה האישיים, וזאת במטרה לאפשר לה פריסת תשלומים חריגה למס הכנסה, ואשר רשיונה הותלה לששה חדשים, את עניינו של ד"ר ליביו ליאור לעיל שנדון בבית המשפט העליון, אשר נתן אישור כוזב לשם השתמטות משירות מילואים ורשיונו הותלה לשנה, ועניינו של ד"ר רונן אריאן שבגין עבירות מס הכוללות תרשומת כוזבת ושימוש במרמה עורמה ותחבולה במשך מספר שנים, הותלה רשיונו לארבעה חדשים.

לעומת זאת, המקרים בהם בוטל רשיון לעסוק ברפואה המוכרים לנו הם ספורים, ושונים תכלית השינוי מסוג העבירות והמעשים שעשה הנקבל.

אכן, מעשיו של הנקבל חמורים, ועל כך אין חולק. אכן אין הם זהים למקרים שפורטו לעיל, אך לאור כל אלה, נבצר מאתנו להבין כיצד מצופה מאתנו להמליץ במקרה זה על ביטול רישיונו של הנקבל.

יחד עם זאת, לא נוכל לקבל את בקשת הנקבל להסתפק בגישה סלחנית ולהמליץ על אמצעי משמעת שלא יפגע ברישיונו.

התנהגותו של הנקבל, הגם שהיא בצד המחקרי של המקצוע ולא בצד הקליני, פוגעת בכבוד המקצוע ובאמון הציבור בו, ובמעמד המקצוע בארץ ובעולם. התגובה העונשית-משמעתית צריכה לתת ביטוי למעשיו הבלתי הולמים של הנקבל ולהעביר מסר ברור שמעשים כאלה אסורים. גם אם אין סכנה שהנקבל יחזור על מעשיו, הרי שיש חשיבות להרתעה כללית, שתכוון התנהגות רופאים אחרים ותמנע מעידות דומות בעיסוק שבו חשיבות כה גדולה לפרסום מאמרים לגופם וגם לצורך התקדמות בחיררכיה המקצועית.

לאור כל האמור לעיל, תוך שיקול האינטרס הציבורי ובהתחשב בחומרת מעשיו של הנקבל מחד גיסא, ותוך לקיחה בחשבון של השיקולים הספציפיים הנוגעים לנקבל מאידך גיסא, אנו ממליצים בפני כבישר הבריאות להתלות את רישיונו של הנקבל לתקופה של 6 חדשים. אנו ממליצים כי ההתליה תכנס לתוקף ביום 1.3.2012 כבקשת ב"כ הנקבל והסכמת ב"כ הקובל.

פרופ' צבי שטרן
נציג
הסתדרות הרופאים

ד"ר מיכאל דור
יו"ר

עיריית אלטשולר, עו"ד
נציגת
היועץ המשפטי לממשלה